

per tant no és aplicable a la investigació de l'origen del nom d'un objecte que solament podria relacionar-se amb el concepte de 'portar' en el seu sentit més literal i material; en fi el mot *bastaix* i el seu ètimon llatí vulgar **BASTAXUS* no formen part d'una «arrel», car són un substantiu concret terminat en *-AXU*, i per tant no serveixen com a base per a un mot *BAST*.

Crec que amb això hem introduït la claredat en una idea confusa i que servia més o menys inconscientment de premissa del suposat **BASTUM* d'origen grec.⁵ Eliminada tal premissa, crec que la creació d'un **BASTUM* en llatí vulgar és un postulat clarament improbable, i que solament com una creació indocumentada d'un grec **βάστων* tret de *βασιτάζω* pel grec vulgar podríem persistir en aquest ordre d'idees, però que hem de considerar-ho com a cosa d'escassa versemblança. I que procedeix pensar en si hi ha alguna alternativa.

I crec que l'alternativa és un origen pre-romà. Ja lingüistes tan informats i ben orientats com J. B. Hofmann (Walde-H., s. v. *basterna*) i Angelico Prati s'han negat a admetre que no hi hagi relació, com volia M-Lübke, entre el tipus *bast* i el ll. tardà *basterna* 'civera coberta, per conduir una dona, i transportada amb uns pals o perxes damunt d'animals' (Palladi, S. IV, amb el derivat *basternarii* en Symmachus), i tant el sufix d'aquest mot com el de *bastaga* 'transport en jovada' (en el còdex del temps de Teodosi), i el dels mots dialectals centro-italians *bastaca*, *bastreca*, *-riga*, *-rice*, *imbastecare*, definits més amunt i tots ells referents a mitjans de transport, ens condueixen a pensar en una base pre-romana. Per a aquesta podem assentar una base de consonantisme un poc més complicat **BALSTO-* o **BALGSTO-* però que és ben raonable esperar que se simplifiqués en *BASTO-*, tal com *Bolscan* es va reduir a *OSCA* (la ciutat ibèrica), *Varscones* a *Vascōnes*, **torstum* a *tostum*, tal com s'admet que **tersqua* es reduí a *tesc(u)a* (veg. DCEC, s. v. *terco*), i, a la inversa, **ILERSDA* > *Ilerda* o **LESDA* (> *Lleida*).

Aqueixa base **BALGSTO-* pertanyeria a una llengua indoeuropea central del tipus sorotàptic, de lèxic emparentat amb el dels seus tres veïns balto-eslau, il·liri i germànic. Letó *pa-bālists* 'coixí' i 'suport o mànec de l'arada', evolució de sentit paral·lela a la de l'aragenc *bastos* (pròpiament els coixins i xalmes posats a tall de bast o sella, i els muntants del bast), letó oriental *bōlgzds* 'pals de suport del trineu de fusta'; d'altra banda formes sense la *-T-*: pruss. ant. *balsinis* 'coixí', *po-balso* «Pfühl» ('encoixinat, coixí travesser'), eslovè i sbcr. *blazina* 'coixí, matalàs travesser del trineu' i 'travesser de llit' («Bettpfühl»), 'garrot de torçar les cordes o cingles' («Rungstock»), en fi formes amb sufix *-N-* que posen una base *BALGSN-* (cf. rus dialectal *bolozno* 'post gruixuda'): lit. ant. *balgnas*,⁵⁵ avui *bālnas*, pruss. ant. *balgnan*, tots ells 'sella'; formes que Pokorny creu d'origen veneto-il·liri, concepte que ell tendeix a identificar amb el sorotàptic.

Segui així o no, a l'altra banda, aquest tenia el germànic, i aquí retrobem un mot molt conegut, de for-

mació quasi igual a la de **BALGSTO-* (si bé amb alguna diferència vocàlica i una *-r-* afegida): a-al. antic *bolstar*, al. mod. *polster*, ags. *bolster*, esc. antic *bolstr*, tot ells 'coixí', 'encoixinada de borra', 'caixa d'un trineu'; per a tot això i per a tota l'arrel *BHELGH-* 'inflar', 'encoixinar, embotir amb borra', vegeu Pok., IEW, 126.12ss., 123.15ss.

Comprenc que s'aculli aquesta idea amb reserva, però tot sospesat sembla que es presta més a una acceptació provisional que la del trontollant i arbitrari «grec vulgar **BASTON*».

DERIV.: *Bastet* 'bast de llaurar' [DAG., AlCM], aplicada topogràficament al collet d'una serra⁶ (Serra dels Bastets, al N. de la de Busa, entre St. Llorenç dels Piteus i l'Aigua d'Ora, formada per un seguit d'osques escarpades entre pujols aguts). *Baster* 'guarniment, el qui fa arreus d'animal'. *Embastar*, no gaire usual per a 'posar el bast a una egua' [DAG.] com tampoc ho són els seus negatius *desbastar* i *desembastar* [1490, DAG.].

Rebasta [1491, en el diccionari Aguiló 'retranga', 'cingla que subjecta el bast passant per sota de la cua de la bèstia' o *rabasta*, grafia errònia (del DFa. i AlCM) en lloc de *re-* (com he sentit pronunciar-ho en cat. occid.), contracció de *rere-basta-a* [1575, O. Pou, *Thes. Pu.*, 38, «la *rerabasta*: lignea postilena», a continuació de «*bast*: clitella» i «les civelles del *bast*»]; *arrebasta* 'retranga' s'estén fins al gascò de la Vall d'Aran i de Bigorra (Cor., *Voc. Ar.*; Paret, *Arrens*, 60; Krüger, *Hochpyr.* A II, 97).

¹ Passant per alguns parlars bascos, on, amb l'article *-a*, trobem *bastā*, *pastā*, «bât, harnais de cheval». —² En aquest sentit també és mot important el femení *bastā*, ja documentat algun cop a l'Edat Mitjana aparentment com una mesura de capacitat (PDPF), però potser seria més aviat el sentit documentat avui en gascò: aran. *bastā* 'semal', landès i bordelès *baste* «comporte, vase en bois pour transporter la vendange» (Métivier, *Agriculture des Landes*). —³ Hem de suposar que l'usava el genovès Jacopo da Voragine a mj. S. XIII jutjant per l'ús que en fa en el seu llatí: «dicitur Sebastianus a *basto*: nam miles, Christus; equus, ecclesia; *bastum* sive sella Sebastianus, quo mediante Christus in ecclesia militavit», cap. 23 (ed. Graesse, 103.6f.). La traducció rossellonesa de la Llegenda Àuria, de finals d'aquest segle, en dóna en aquest passatge un dels més antics testimonis catalans «fon *bast* e sela, sobre la qual cavalerèja Jesu Christ» (f° 43r1).

⁴ El que ens caldria és que hi hagués bastants casos de neutres o masculins en *-ov*, *-os*, al costat de verbs en *-αζω*, i justament d'això a penes es podria trobar cap altre exemple que *ἐργον*. De femenins en *-η* (de neutres en *-α*, *-ατος*) n'hi ha alguns més i per això M-Lübke es veié obligat a expressar-se ambigüament entre **βάστων* i **βάστωνη*, que seria l'ètimon de l'oc. *bastā* 'portadora', però aquest és un mot rar, molt menys important que *bast*, i segurament creació secundària modelada sobre *bast*. —⁵ S'ha dit que un **BASTUM* és com si